

Lp.	Podmiot zgłaszający	Przepis którego dotyczy uwaga	Uwaga/opinia	Uzasadnienie uwagi	Propozycje rozwiązań
1	Rzecznik Praw Dziecka	Uwaga ogólna	Uwzględnienie w projektowanych przepisach specyfiki wykonywania zawodu psychologa w jednostkach systemu oświaty	<p>Z perspektywy praw i dobra dziecka szczególny charakter mają psychologowie pracujący w jednostkach systemu oświaty. Wykonują oni zadania związane z udzielaniem uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Ich status zawodowy regulują przepisy prawa oświatowego, w tym ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.</p> <p>Sposób wykonywania przez nich zadań normują obecnie w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozporządzenie MEN z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych; - rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. <p>Z tych względów należy uwzględnić powyższe regulacje przy projektowaniu opiniowanej ustawy i albo przewidzieć w jej</p>	

				przepisach szczególne regulacje, albo dokonać odpowiednich zmian w przepisach prawa oświatowego.	
2	Rzecznik Praw Dziecka	Art. 3 w zw. z art. 22 ust. 2	<p>Zdefiniowanie „świadczenia psychologicznego” powinno zawierać się w przepisach ogólnych ustawy – zgodnie z § 21 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 283).</p> <p>Należy uzupełnić przepis art. 3 o definicję ustawową określenia „świadczenie psychologiczne”</p>	<p>Objaśnienie użytych w ustawie kluczowych określeń powinno zostać zawarte w części ogólnej ustawy.</p> <p>Zdefiniowanie „świadczenia psychologicznego” w części ogólnej ustawy, zamiast w części szczegółowej (obecnie w art. 22 ust. 2 rozdziału 3 projektowej ustawy) jest zasadne z uwagi na to, że określenie „świadczenie psychologiczne” jest kluczowe dla dyspozycji wielu przepisów tej ustawy, ale też dla określeń zdefiniowanych w art. 3 (art. 3 pkt 1, 3, 5)</p>	<p>W art. 3 pkt 5 zmienia brzmienie na:</p> <p>„świadczeniu psychologicznym - należy przez to rozumieć następujące działania:</p> <p>następujące działania:</p> <p>a) diagnoza psychologiczna, polegająca na rozpoznawaniu za pomocą metod psychologicznych, opartych na dowodach naukowych, właściwości funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz jego psychologicznych przyczyn i skutków;</p> <p>b) opiniowanie psychologiczne, polegające na opisie aktualnego funkcjonowania psychologicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych, sporządzonego na piśmie na podstawie przeprowadzonego badania psychologicznego;</p> <p>c) orzekanie psychologiczne, polegające na formułowaniu na piśmie diagnozy psychologicznej o aktualnym funkcjonowaniu odbiorcy świadczeń psychologicznych na podstawie przepisów odrębnych;</p> <p>d) udzielanie pomocy psychologicznej, polegającej na stosowaniu form</p>

				<p>oddziaływania psychologicznego ukierunkowanych na rozwój, podnoszenie jakości życia, profilaktykę, zachowanie i przywracanie zdrowia psychicznego, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz wsparcie w sytuacji doświadczenia kryzysu, traumy lub stresu.”</p> <p>Do art. 3 dodaje się pkt 6 w brzmieniu:</p> <p>„6) świadczeniu usługi transgranicznej – należy przez to rozumieć udzielanie tymczasowo lub okazjonalnie świadczenia psychologicznego w Rzeczypospolitej Polskiej przez psychologa z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, uprawnionego do wykonywania zawodu psychologa w państwie członkowskim Unii Europejskiej.”</p> <p>W art. 22:</p> <p>ust. 1 pozostaje w obecnym brzmieniu; ust. 2 zmienia brzmienie na obecny ust. 3: „Psycholog może prowadzić psychoterapię na podstawie odrębnych przepisów z zastrzeżeniem, że nie ogranicza to prawa do prowadzenia psychoterapii osobom</p>
--	--	--	--	--

					z uprawnieniami psychoterapeuty nieposiadającym prawa do wykonywania zawodu psychologa.”; ust. 3 zmienia brzmienie na obecny ust. 4: „Na podstawie odrębnych przepisów psycholog może uzyskać dodatkowe kwalifikacje i uprawnienia, w szczególności może uzyskać tytuł specjalisty w określonej dziedzinie psychologii po odbyciu szkolenia określonego programem specjalizacji i złożeniu egzaminu państwowego lub po uznaniu równorzędnego tytułu specjalisty uznanego za granicą.”; ust. 4 – usuwa się.
3	Rzecznik Praw Dziecka	Art. 22 ust. 4 w zw. z art. 77 ust. 1	<p>Zgodnie z art. 77. 1. <i>Kto udziela świadczeń psychologicznych, o których mowa w art. 22 ust. 2, nie posiadając prawa wykonywania zawodu psychologa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.</i></p> <p>Tymczasem część świadczeń opisanych w art. 22 ust. 2 pkt 4, tj. <i>udzielanie pomocy psychologicznej, polegającej na stosowaniu form oddziaływania psychologicznego ukierunkowanych na rozwój, podnoszenie jakości życia,</i></p>	<p>Karalność wykonywania działań polegających na podejmowaniu działań ukierunkowanych na rozwój, podnoszenie jakości życia, profilaktykę, zachowanie, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego oraz wsparcie w sytuacji doświadczenia kryzysu lub stresu znacznie ograniczy kompetencje przedstawicieli szeregu zawodów pomocowych, np. pedagogów szkolnych. Może to w dramatyczny sposób negatywnie wpłynąć na sytuację dzieci</p>	<p>Dodanie do art. 77 ustępu 3, w myśl którego „Nie podlega odpowiedzialności karnej opisanej art. 77 ust. 1 osoba, która wykonuje świadczenia opisane art. 22 ust. 2 pkt 4 legitymując się do tego odpowiednią wiedzą i umiejętnościami poświadczonymi stosownym dyplomem ukończenia studiów wyższych na kierunku pokrewnym psychologii (psychiatria, pedagogika, psychoterapia, inne) lub dyplomem ukończenia instytucjonalnych form doskonalenia zawodowego w obszarze zgodnym z profilem</p>

			<p><i>profilaktykę, zachowanie i przywracanie zdrowia psychicznego, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz wsparcie w sytuacji doświadczenia kryzysu, traumy lub stresu</i></p> <p>częściowo lub w całości pokrywa się z kompetencjami i zadaniami przedstawicieli innych zawodów, tj. psychiatrów, psychoterapeutów, pedagogów, interwentów kryzysowych.</p>	<p>ograniczając lub uniemożliwiając im dostęp do niezbędnej pomocy i wsparcia, w szczególności np. w szkołach, w których dostępność kadrowa psychologa jest niewspółmierna do potrzeb szkoły. Wykonywanie tych działań nie powinno być więc ograniczone do kompetencji psychologa.</p>	<p>podejmowanych działań (kursy zawodowe, szkolenia np. na kierunkach interwencji kryzysowej, terapii uzależnień, psychoterapii, innych).</p>
4	Rzecznik Praw Dziecka	Art. 24	<p>W art. 24 ust. 1 należy doprecyzować o prawach wynikających z jakiej ustawy psycholog ma poinformować odbiorcę usług psychologicznych albo jego przedstawiciela ustawowego, aby uczynić zadość zasadzie tzw. zgody poinformowanej, uświadomionej i swobodnej - wyrażonej w tym przepisie.</p> <p>W art. 24 ust. 2 należy wyodrębnić sytuację małoletniego przed ukończeniem 16 roku życia i po ukończeniu 16 roku życia – analogicznie do ugruntowanej od wielu lat zasady wyrażonej w</p>	<p>W art. 24 ust. 1 wskazano na obowiązek poinformowania odbiorcy świadczeń psychologicznych m.in. <i>o jego prawach</i>, przed wyrażeniem przez tego odbiorcę pisemnej zgody na podjęcie i wykonanie świadczeń psychologicznych. Wobec tego należałoby doprecyzować o jakie prawa odbiorcy chodzi.</p> <p>Projektowa ustawa o zawodzie psychologa wprost wyraża tylko prawo odbiorcy do dostępu do dokumentacji psychologicznej dotyczącej udzielonych mu świadczeń</p>	<p>Art. 24 ust. 1 zmienia brzmienie na: „Podjęcie i wykonywanie świadczeń psychologicznych następuje za pisemną zgodą odbiorcy świadczeń psychologicznych.</p> <p>ust. 2 otrzymuje brzmienie: „Zgoda, o której mowa w ust. 1, zostaje wyrażona po uprzednim poinformowaniu przez psychologa odbiorcy świadczeń psychologicznych o celu i zakresie planowanych świadczeń psychologicznych oraz o jego prawach określonych w</p>

		<p>przepisach prawa medycznego, iż małoletni, który ukończył 16 lat ma prawo do współdecydowania o udzielanych mu świadczeniach zdrowotnych.</p> <p>Wprowadzenie możliwości wyrażenia zgody na podjęcie i wykonywanie świadczeń psychologicznych w przypadku, gdy odbiorca świadczeń psychologicznych jest małoletni, częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolniony przez opiekuna faktycznego, w sytuacji, gdy brak jest przedstawiciela ustawowego. Dotyczy to w szczególności świadczeń psychologicznych na rzecz udzielenia pomocy przez psychologa odbiorcy świadczeń.</p>	<p>psychologicznych (art. 27 ust. 2). Natomiast z projektowej ustawy wywieść można również:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prawo do wyrażenia zgody na podjęcie i wykonywanie świadczeń psychologicznych (art. 24 ust. 1); 2) prawo do informacji, w tym o celu i zakresie planowanych świadczeń psychologicznych; (art. 24 ust. 1); 3) prawo do otrzymania informacji o wynikach świadczeń psychologicznych (art. 24 ust. 4); 4) prawo do informacji o innym specjalście lub instytucji, gdzie odbiorca świadczeń psychologicznych może uzyskać właściwe świadczenia psychologiczne – w przypadku odmowy udzielenia świadczeń psychologicznych (art. 25 ust. 3); 5) prawo do otrzymania pisemnej odmowy, zawierającej uzasadnienie - w przypadku odmowy udzielenia świadczeń (art. 25 ust. 4) <p>Z kolei, przykładowo, prawa odbiorcy usług psychologicznych realizowanych przez psychologa w ramach</p>	<p>niniejszej ustawie oraz w przepisach odrębnych, uwzględniającej ograniczenia tych praw określone w tych przepisach”</p> <p>Ust. 3 otrzymuje brzmienie: „W przypadku, gdy odbiorca świadczeń psychologicznych jest małoletni, który nie ukończył 16 lat, częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolniony, zgodę wyraża na piśmie jego przedstawiciel ustawowy, po otrzymaniu informacji o których mowa w ust. 2. W przypadku braku przedstawiciela ustawowego prawo to, w odniesieniu do diagnozy psychologicznej oraz udzielania pomocy psychologicznej, może wykonać opiekun faktyczny.”</p> <p>Ust. 4 otrzymuje brzmienie: „W przypadku, gdy odbiorca świadczeń psychologicznych jest małoletni, który ukończył 16 lat, jest wymagana także jego pisemna zgoda na podjęcie i wykonywanie świadczeń psychologicznych. Do zgody małoletniego stosuje się ust. 2. W przypadku sprzecznych oświadczeń w sprawie przyjęcia do szpitala psychiatrycznego tej osoby i jej przedstawiciela ustawowego, zgodę na przyjęcie do szpitala</p>
--	--	---	---	--

				<p>zatrudnienia w podmiocie udzielającym świadczeń zdrowotnych (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 581) w zw. z art. art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 799).) odnoszą się de facto do realizacji praw pacjenta wynikających z ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.</p> <p>Ustawodawca powinien zatem wskazać, czy jego intencją jest, aby psycholog poinformował odbiorcę usług psychologicznych o jego prawach wynikających z przepisów tej ustawy [ustawy o zawodzie psychologa oraz samorządzie zawodowym psychologów] czy też przepisów tej i przepisów odrębnych.</p> <p>W art. 24 ust. 2 wskazano, że „W przypadku, gdy odbiorca świadczeń psychologicznych jest małoletni, częściowo lub całkowicie ubezwłasnowolniony, zgodę wyraża na piśmie jego przedstawiciel ustawowy, po otrzymaniu informacji</p>	<p>wyraża sąd opiekuńczy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby.”</p> <p>Dodaje się ust. 5 w brzmieniu: „Zgoda, o której mowa w ust. 1, 3 i 4, nie jest wymagana w przypadku, gdy obowiązek poddania się badaniu psychologicznemu wynika z odrębnych przepisów.”</p> <p>Dodaje się ust. 6 w brzmieniu: „Po udzieleniu świadczeń psychologicznych psycholog informuje odbiorcę świadczeń psychologicznych lub jego przedstawiciela ustawowego o ich wynikach.”</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>o prawach odbiorcy świadczeń psychologicznych oraz celu i zakresie planowanych świadczeń psychologicznych.” Należy wskazać, że w odniesieniu do świadczeń zdrowotnych (częściowo zbieżnych z zagadnieniem realizacji usług psychologicznych, w szczególności o których mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1 i 4 projektowej ustawy) ugruntowaną już zasadą jest, że osoba małoletnia, która ukończyła 16 lat jest uprawniona do współdecydowania o swoim leczeniu. W takim przypadku występuje sytuacja tzw. zgody kumulatywnej (łącznie) - tj. pacjent, który ukończył 16 r.ż. korzysta z prawa do wyrażania zgody łącznie z przedstawicielem ustawowym, a w określonych sytuacjach – opiekunem faktycznym bądź sądem. Natomiast w przypadku małoletniego poniżej 16 r.ż. zgodę na udzielenie mu świadczenia zdrowotnego wyraża przedstawiciel ustawowy [patrz: rozdział 5 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 581); art. 32 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (t.j.</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>Dz. U. z 2023 r. poz. 1516 z późn. zm.; art. 22 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917; patrz: Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 października 2011 r. sygn. akt K 16/10).</p> <p>Obecnie przepisy nie przewidują rozwiązania dla sytuacji, w której podmioty wskazane w art. 24 ust. 2 nie posiadają przedstawiciela ustawowego. Będzie to uniemożliwiało im udzielanie świadczeń psychologicznych. Dlatego zasadne jest dodanie możliwości wyrażenia zgody przez opiekuna faktycznego.</p> <p>Celem ujednoczenia podejścia do sytuacji prawnej małoletniego w procesie tak udzielanych mu świadczeń zdrowotnych jak i realizacji usługi psychologicznej proponuje się zastosowanie zbieżnych z przepisami prawa medycznego rozwiązań. Należy też przewidzieć sytuację kolizji zgody małoletniego i jego przedstawiciel ustawowego wobec realizacji świadczenia psychologicznego.</p>	
5	Rzecznik Praw Dziecka	Art. 25	Art. 25 ust. 2 stanowi o przesłankach na podstawie których psycholog może odstąpić od udzielenia	Odstąpienie przez psychologa od udzielania świadczeń psychologicznych stanowi istotną	

			<p>świadczeń psychologicznych - określonych jako „w sytuacji, gdy jest to wskazane w Kodeksie Etyki Zawodowej” – Kodeks zostanie dopiero opracowany i uchwalony zatem trudno przewidzieć jakie okoliczności będą pozwalały psychologowi odstąpić od udzielania świadczeń psychologicznych</p> <p>Art. 25 ust. 3 projektowej regulacji mówi, że „w przypadku odmowy udzielenia świadczeń psychologicznych psycholog powinien wskazać innego specjalistę lub instytucję, gdzie odbiorca świadczeń psychologicznych może uzyskać właściwe świadczenia psychologiczne” – przepis powinien zawierać prawo odbiorcy usług psychologicznych albo jego przedstawiciela ustawowego do dostatecznej informacji o zamiarze odstąpienia przez psychologa od udzielenia usługi psychologicznej.</p>	<p>sytuację w relacji psycholog- odbiorca świadczeń psychologicznych.</p> <p>Ponieważ nie jest obecnie znana treść Kodeksu Etyki Zawodowej* w ww. kontekście należy zwrócić szczególną uwagę na przyszłe zawarte w nim przesłanki, na podstawie których psycholog będzie mógł odstąpić od realizacji usługi psychologicznej.</p> <p>*Art. 44 pkt 5 - Do zadań Krajowego Zjazdu należy uchwalanie Kodeksu Etyki Zawodowej (samorząd zawodowy psychologów nie został obecnie powołany).</p> <p>Odstąpienie od udzielenia usługi psychologicznej nie może być dla odbiorcy usług psychologicznych albo jego przedstawiciela ustawowego zaskoczeniem. Dlatego powinni mieć zagwarantowane prawo do tego, aby być dostatecznie wcześniej poinformowanymi o zamiarze odstąpienia.</p> <p>Analogiczne rozwiązanie zawarte w sytuacji odstąpienia lekarza od udzielenia świadczenia zdrowotnego pacjentowi (patrz: art. 10 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw</p>	<p>Zmiana brzmienia art. 25 ust. 3 na: „ W przypadku, o którym mowa w art. 25 ust. 2, odbiorca usług psychologicznych lub jego przedstawiciel ustawowy mają prawo do dostatecznej informacji o zamiarze odstąpienia przez psychologa od udzielenia świadczeń psychologicznych i wskazania przez tego psychologa innego specjalistę lub instytucję, gdzie odbiorca świadczeń psychologicznych może uzyskać właściwe świadczenia psychologiczne”</p>
--	--	--	--	--	--

				<p>Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 581).).</p> <p>Przepis wskazuje na to, że „psycholog powinien wskazać innego specjalistę lub instytucję, gdzie odbiorca świadczeń psychologicznych może uzyskać właściwe świadczenia psychologiczne” – zatem nie zawiera obligatoryjności takiego działania psychologa. Tak sformułowana dyspozycja (psycholog może – jednak nie musi) będzie działała na niekorzyść odbiorcy usług psychologicznych.</p>	
6	Rzecznik Praw Dziecka	Art. 27 ust. 2	<p>Projektowy przepis stanowi, że „Odbiorca świadczeń psychologicznych ma prawo do dostępu do dokumentacji psychologicznej dotyczącej udzielonych mu świadczeń psychologicznych” – w przepisie powinno zostać także wyrażone uprawnienie przedstawiciela ustawowego – w sytuacji gdy odbiorca usług psychologicznych jest małoletni albo ubezwłasnowolniony.</p> <p>Projektowa ustawa, w kontekście dysponowania dokumentacją psychologiczną, nie uwzględnia zagadnienia możliwości upoważnienia innej osoby przez odbiorcę usług psychologicznych do</p>	<p>Zmiana brzmienia art. 25 ust. 3 na: „Odbiorca świadczeń psychologicznych lub jego przedstawiciel lub osoba upoważniona przez odbiorcę świadczeń psychologicznych ma prawo do dostępu do dokumentacji psychologicznej dotyczącej udzielonych odbiorcy świadczeń psychologicznych”</p> <p>Po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu: „do dokumentacji psychologicznej dołącza się pisemne oświadczenie odbiorcy usług psychologicznych lub jego przedstawiciela ustawowego: 1) o wyrażeniu zgody na udzielanie świadczeń psychologicznych 2) o upoważnieniu do dostępu do dokumentacji</p>	

			dostępu do tej dokumentacji – co wydaje się być istotne, w szczególności w kontekście dorosłych odbiorców usług psychologicznych		psychologicznej innej osoby.
--	--	--	--	--	------------------------------